

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös koskien nuorisopassia

Rakennetun ympäristön lautakunta 18.03.2026

734/12.05.00/2024

Valmistelija

Liikuntapalvelupäällikkö Toni Ojala

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus on antanut päätöksen koskien nuorisopassin kunnallisvalitukseen.

” Rakennetun ympäristön lautakunta on päätöksellään 9.10.2024 (§ 149) hyväksynyt Raahen mallin nuorisopassin esityksen mukaisesti. Hinnoittelumalliksi on hyväksytty 30 euroa / 3 kuukautta. Tuote on päätetty lisätä liikuntapaikkahinnastoon nimikilpailun jälkeen. Päätöksen esittelytekstissä on todettu, että passi oikeuttaa Kuntokeidas Vesipekan allastilojen ja kuntosalin sekä Urheilutalo Raahelan kuntosalin käyttöön ilman aikarajoitusta. Lisäksi nuorisopassilla saisi käydä pelaamassa maksutta sulkapalloa Kuntokeidas Vesipekassa arkisin kello 14.00–17.00. Passiin sisältyy avantouintipaikan maksuton käyttömahdollisuus. Sulkapalloon tulee varata vuoro erikseen. Tuote ladataan Vesipekan rannekeille. Raahen mallin nuorisopassi on tarkoitettu 13–19-vuotiaille raahelaisille nuorille.

Kaupunginhallituksen pyydettyä valmistelevaan asia uudelleen rakennetun ympäristön lautakunta on 11.12.2024 päättänyt (§ 183) olla muuttamatta päätöstään 9.10.2024 (§ 149) muilta kuin hinnoittelun osalta. Hinnoitteluksi on hyväksytty 45 euroa / 3 kuukautta. Tuote on päätetty lisätä liikuntapaikkahinnastoon. Nuorisopassin vaikutuksia on päätetty tarkastella liikuntapaikkahinnaston päivityksen yhteydessä syksyllä 2025.

Kuntokeskus Sisu Oy, Kuntoparkki Oy, Kuntokeskus Femifit, Raahen Kuntoklubi Oy ja Kuntokeskus Raahe Oy ovat oikaisuvaatimuksessaan vaatineet, että nuorisopassin ikärajaksi päätetään 13–16-vuotta. Rakennetun ympäristön lautakunta on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt oikaisuvaatimuksen.”

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Sovellettavat oikeusohjeet

”Kuntalain 128 §:n mukaan kunnan toimiessa 127 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla sen on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti.

Liikuntalain 5 §:n 1 momentin mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Momentin 1 kohdan mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen.

Pykälän 3 momentin mukaan kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain 22 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Pykälän 4 momentin mukaan kunnan hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisin tavoittein ja perustein.

Asiassa saatu selvitys ja hallinto-oikeuden johtopäätökset

Rakennetun ympäristön lautakunnan nuorisopassia koskevista pöytäkirjoista ilmenee, että kaupunginhallituksen liikkumishjelmassa yhdeksi toimenpiteeksi on nostettu raahelaisille nuorille suunnattu Raahen mallin nuorisopassi. Nuorisopassin tavoitteena on aktivoida raahelaisia nuoria liikkumaan omaehtoisesti matalilla kustannuksilla. Nuorisopassia on valmisteltu kesästä 2024 lähtien yhteistyössä nuorisopalveluiden ja koulutoimen kanssa. Nuorisopassin sisällöstä on osallistettu paikallisia nuoria sähköisellä kyselyllä, johon on saatu vastauksia 159 kappaletta.

Valittajat ovat katsoneet, että paikallisia yrittäjiä ei ole kuultu riittävästi nuorisopassia koskevassa asiassa, ja viitanneet tältä osin liikuntalain 5 §:n 3 momenttiin. Säännöksen mukaan kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä. Säännöksessä on viitattu edelleen kuntalain 22 §:ään, jossa on säädetty kunnan velvollisuudesta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Liikuntalain edellä mainittu säännös koskee kunnan asukkaiden kuulemista. Säännöksessä ei sen sijaan ole edellytetty valituksessa tarkoitettulla tavalla erityisesti paikallisten yrittäjien kuulemista. Kunnalla on muutoinkin sille kuuluvan harkintavaltansa nojalla oikeus päättää, millä tavalla ja missä laajuudessa se varaa asukkaille tilaisuuden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämiselle. Näin ollen ja edellä paikallisille nuorille sähköisestä kyselystä todettu huomioon ottaen nuorisopassia koskevassa päätöksentekomenettelyssä ei ole menetelty liikuntalain 5 §:n 3 momentin ja kuntalain 22 §:n vastaisesti.

Valittajat ovat lisäksi viitanneet siihen, että asiassa ei ole tehty kaupungin hallintosäännön edellyttämää yritysvaikutusten arviointia. Hallinto-oikeus toteaa, että lautakunnan lausuntoon on liitetty liikuntapalvelupäällikön täyttämä yritysvaikutusten arviointia koskeva lomake, jossa on muun

ohella todettu päätöksen kohdistuvan kuntosaliryttäjiin ja arvioitu suppeasti sitä, vaikuttaako päätös yritysten toimintaedellytyksiin ja kohdellaanko yrityksiä tasapuolisesti. Edellä todettu huomioon ottaen rakennetun ympäristön lautakunnan päätöksiä 11.12.2024 ja 22.1.2025 ei ole syytä kumota valittajien esittämällä yritysvaikutusten arviointia koskevilla perusteilla.

Valittajat ovat myös katsoneet rakennetun ympäristön lautakunnan ylittäneen toimivaltansa sillä perusteella, että se ei ole valmistellut asiaa uudelleen kaupunginhallituksen pyydettyä sitä. Asiakirjoista ilmenee, että kunnanhallitus ei ole käyttänyt rakennetun ympäristön lautakunnan päätöksiin otto oikeuttaan. Näin ollen kaupunginhallituksen sanotulla pyynnöllä ei ole 4 (5) sellaista oikeudellista merkitystä, että rakennetun ympäristön lautakunnan voitaisiin tämän vuoksi katsoa ylittäneen toimivaltansa, kun se ei ole valmistellut asiaa uudelleen.

Valittajat ovat edelleen todenneet valituksenalaisen päätöksen rikkovan kilpailuneutraliteettiperiaatetta ja olevan myös kuntalain 128 §:n vastainen. Hallinto-oikeus toteaa, että liikuntalain 5 §:n 1 momentin kohdan mukaan kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Pykälän 4 momentin mukaan kunnan hoitaessa edellä mainittuja tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisina tavoittein ja perustein. Säännöstä koskevan hallituksen esityksen (HE 190/2014 vp) yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun ohella, että säännöksen tarkoituksena on turvata yhtäältä liikuntapalvelujen luonne peruspalvelujen luonteisena palveluna ja toisaalta se, että palvelut olisivat yhdenvertaisesti kaikkien kuntalaisten saavutettavissa varallisuuden sitä estämättä. Edellä lausuttu huomioon ottaen ja kun valittajat eivät ole edes väittäneet, että kunta toteuttaisi tehtäviään liiketoiminnallisina tavoittein ja perustein, rakennetun ympäristön lautakunnan päätösten 11.12.2024 ja 22.1.2025 ei voida katsoa olevan valittajien esittämällä perusteilla lainvastaisia.

Rakennetun ympäristön lautakunnan päätöksiä 11.12.2024 § 183 ja 22.1.2025 § 5 ei ole kumottava muidenkaan valituksessa esitettyjen perusteiden johdosta.”

Hallinto-oikeuden ratkaisu on, että hallinto-oikeus hylkää valituksen.

Esittelijä

Tekninen johtaja Vimpari Jarkko

Päätösesitys

Merkitään tiedoksi Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös.

Päätös